

Sygn. akt VIII Gz 117/17

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Marek Tauer

Sędziowie: SSO Artur Fornal

SSR del. Sylwia Roszak

po rozpoznaniu w dniu 21 lipca 2017 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa W. D.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

i (...) Spółce Akcyjnej w S.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na punkt 2 postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszcz z dnia 22 maja 2017 r., sygn. akt VIII GC 2597/16

postanawia:

1. oddalić zażalenie;
2. zasądzić od powoda na rzecz pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

Artur Fornal Marek Tauer Sylwia Roszak

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 22 maja 2017 roku Sąd Rejonowy w Bydgoszczy umorzył postępowanie i zasądził od powoda W. D. na rzecz pozwanego (...) Spółki Akcyjnej kwotę 377 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał, iż powód złożył pozew o zapłatę przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.. W sprzeczności od nakazu zapłaty, pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa z uwagi na brak legitymacji procesowej biernej po stronie (...) S.A. i o dopozwanie (...) S.A. oraz zażądał zasądzenia kosztów procesu od powoda na rzecz pozwanego (...) SA.

Wniosek o dopozwanie (...) S.A. został również złożony przez pełnomocnika powoda w piśmie procesowym z dnia 7 lutego 2017 roku. W piśmie tym pełnomocnik powoda wniósł o zastosowanie art. 102 k.p.c. i nieobciążanie jego klienta kosztami zastępstwa procesowego pozwanego (...) S.A., argumentując, iż wprawdzie w pismach pozwanego (...) S.A. zaznaczono, że umowa ubezpieczenia OC w ramach której następuje likwidacja szkody została zawarta w innym niż (...) S.A. zakładzie ubezpieczeń, jednak nie wskazano, iż ubezpieczycielem sprawcy szkody jest (...) S.A. i że to przeciwko temu podmiotowi należy wytoczyć ewentualne powództwo.

Postanowieniem z dnia 14 marca 2017 roku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy nastąpiło dopozwanie (...) S.A. Za zgodą dotychczasowych stron procesu, (...) S.A. wstąpiło w miejsce pozwanego (...) S.A. Tym samym (...) S.A. zostało zwolnione od udziału w sprawie.

W piśmie procesowym z dnia 23 marca 2017 roku pełnomocnik pozwanego (...) S.A. wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz swojego mocodawcy kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W piśmie procesowym oznaczonym datą 18 kwietnia 2017 roku pozwany (...) S.A. uznał powództwo i oświadczył, iż dokonał płatności należności na rzecz powoda wraz z kosztami procesu. W piśmie procesowym z dnia 16 maja 2017 roku powód cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia.

Sąd Rejonowy umorzył postępowania na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu art. 203 § 1 k.p.c.

O kosztach procesu należnych pozwanemu (...) S.A. Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 oraz art. 99 k.p.c. w zw. z art. 194 § 2 k.p.c. oraz na podstawie § 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804). Do kosztów postępowania należnych (...) S.A. zaliczono 360 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego, według stawki minimalnej oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa - 17 zł.

Pomimo wniosku pełnomocnika powoda o nieobciążanie jego klienta kosztami zastępstwa procesowego (...) S.A., Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw do zastosowania w przedmiotowej sprawie art. 102 k.p.c. W przekonaniu Sądu pierwszej instancji, w niniejszej sprawie nie zachodzi szczególny przypadek uzasadniający nieobciążanie powoda kosztami procesu należnymi pierwotnemu pozwanemu. Powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, dysponował jeszcze przed wniesieniem powództwa informacją, iż (...) S.A. nie jest ubezpieczycielem sprawcy szkody. Powinien zatem wykazać inicjatywę w ustaleniu właściwego ubezpieczyciela i po uzyskaniu tej informacji wnieść pozew przeciwko prawidłowemu podmiotowi. Zaniechanie aktywnych działań w tym zakresie nie uzasadnia w ocenie Sądu Rejonowego zastosowania art. 102 k.p.c.

Od powyższego orzeczenia zażalenie wniósł powód zaskarżając je w zakresie punktu 2 w całości.

Powód zarzucił zaskarżonemu postanowieniu naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 102 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie i obciążenie powoda obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania na zasadach ogólnych, pomimo, że względy słuszności przemawiają za nieobciążaniem powoda kosztami postępowania poniesionymi przez pozwanego - (...) Spółka akcyjna.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez orzeczenie na podstawie przepisu art. 102 k.p.c. o nieobciążaniu powoda kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego - (...) Spółka akcyjna. Ponadto wniósł o zasądzenie od pozwanego - (...) Spółka akcyjna - na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, iż Sąd I instancji niezasadnie uznał, iż w niniejszej sprawie nie zachodzi szczególny przypadek uzasadniający nieobciążanie powoda kosztami procesu należnymi pierwotnemu pozwanemu.

Podkreślił, że powód miał uzasadnione powody do przekonania, iż to pierwotny pozwany jest biernie legitymowany w niniejszym procesie. W przedprocesowej korespondencji pierwotny pozwany nie zaznaczył w jakimkolwiek piśmie, iż w postępowaniu likwidacyjnym reprezentuje (...) S.A. W pismach pierwotnego pozwanego zawarty został co prawda zwrot „umowa ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zawarta w innym niż (...) S.A. krajowym zakładzie ubezpieczeń”, jednakże brak było jakiejkolwiek informacji o tym, iż pierwotny pozwany w postępowaniu likwidacyjnym reprezentuje (...) S.A. Brak było również jakiejkolwiek informacji o tym, że roszczeń na drodze sądowej należy dochodzić od (...) S.A. W postępowaniu przedprocesowym pierwotny pozwany odmawiał spełnienia roszczenia powoda powołując wyłącznie zarzuty o charakterze merytorycznym. Nie podnosił natomiast kwestii braku legitymacji procesowej biernej, powołując się na tę okoliczność dopiero po wytoczeniu przez powoda powództwa. W ocenie powoda pozostawał on w uzasadnionym, błędnym przekonaniu, że powództwo należy wytoczyć przeciwko

pierwotnemu pozwanemu. Zaznaczył, iż powód nie zna i nie ma obowiązku znać ustaleń umowy o współpracy w zakresie bezpośredniej likwidacji szkód zawartej przez pierwotnego pozwanego i innych ubezpieczycieli. Zatem nawet w przypadku świadomości powoda co do tego, iż pierwotny pozwany występuje w postępowaniu likwidacyjnym w imieniu (...) S.A., powód mógłby pozostawać w uzasadnionym, błędnym przekonaniu, iż z ustalonych przez ubezpieczycieli zasad współpracy wynika możliwość pozywania przez poszkodowanych ubezpieczyciela prowadzącego postępowanie likwidacyjne. Sytuacja wyglądałaby zupełnie inaczej, gdyby pierwotny pozwany zaznaczył wyraźnie w treści chociażby jednego pisma, iż roszczeń na drodze sądowej należy dochodzić nie w stosunku do niego, lecz w stosunku do (...) S.A. Powód podkreślił, że w rozpatrywanej sytuacji pierwotny pozwany nie wykonał w sposób prawidłowy obowiązków informacyjnych w postępowaniu przedprocesowym, które ciążyą na nim na mocy art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych. Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t. j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 2060 ze zm.). Pismo zakładu ubezpieczeń powinno zawierać pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej. Zdaniem powoda prawidłowe pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej winno zawierać wyraźne wskazanie podmiotu legitymowanego biernie. Nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem sądu I instancji, iż to poszkodowany bądź też jego pełnomocnik zobowiązani są do ustalania ubezpieczyciela legitymowanego biernie. Z przepisu art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych. Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych jednoznacznie bowiem wynika, że to ubezpieczyciel powinien udzielić poszkodowanemu pełnych i jednoznacznych informacji, niezbędnych do ustalenia podmiotu legitymowanego biernie. Powód wskazał, że w analogicznej sytuacji Sąd Apelacyjny w Poznaniu (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, z dnia 31 lipca 2014 r., I ACz 1278/14, publ. LEX nr 1496036) postanowił o nieobciążaniu strony powodowej kosztami zastępstwa procesowego, zajmując stanowisko, że pozwany nie dopełnił w sposób właściwy obowiązków informacyjnych w postępowaniu przedprocesowym ciążących na nim z mocy art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych. Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

W odpowiedzi na zażalenie powoda, pierwotny pozwany (...) S.A. wniósł o oddalenie go w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, iż nieprawdą jest, że pozwany w przedprocesowej korespondencji nie informował o tym, że jest wierzycielem sprawy szkody. Podniósł, że powód w postępowaniu sądowym jak i przedsądowym był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, i przy należytej staranności mógł uzyskać z łatwością informację o ubezpieczycielu sprawy szkody. Podkreślił, iż to poszkodowana zgłosiła szkodę w ramach usługi bezpośredniej likwidacji szkód i skorzystała z możliwości likwidacji szkody w pojeździe na podstawie umowy o współpracy zawartej pomiędzy zakładami ubezpieczeń. Pierwotny pozwany podkreślił, iż art. 102 k.p.c. jako odstępstwo od zasady odpowiedzialności za wynik procesu jest rozwiązaniem szczególnym, wymagającym dla swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie powoda było bezzasadne.

Słusznie Sąd Rejonowy w Bydgoszczy zastosował przepisy art. 98 § 1 i § 3 oraz art. 99 k.p.c. w zw. z art. 194 § 2 k.p.c. i § 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804) oraz nie uwzględnił wniosku pełnomocnika powoda o zastosowanie w stosunku do powoda art. 102 k.p.c.

Nie ulega wątpliwości, iż pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. w przedmiotowej sprawie, po wyrażeniu zgody na zmianę strony pozwanej, złożył wniosek o przyznanie kosztów procesu w terminie określonym w art. 194 § 2 k.p.c.

W myśl tego przepisu, osoba wezwana do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego może za zgodą obu stron wstąpić w miejsce pozwanego, który wówczas będzie zwolniony od udziału w sprawie. W razie wyrażenia zgody na zmianę strony pozwanej, pozwany może w terminie dwutygodniowym złożyć sądowi wniosek o przyznanie

kosztów od strony powodowej, niezależnie od późniejszego wyniku sprawy. Zgodnie natomiast z treścią art. 102 KPC w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przedmiotowa regulacja urzeczywistnia zasadę słuszności i jako wyjątkowa - stanowiąca wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu - nie podlega wykładni rozszerzającej. Przepis ten nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, toteż ich kwalifikacja należy do sądu. Ocena sądu jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym, ma charakter dyskrejonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem, poczuciem sprawiedliwości oraz analizą okoliczności rozpoznawanej sprawy (por. post. SN z 2 czerwca 2010 r., sygn. akt I PZ 2/10, OSNP rok 2011, nr 23-24, poz. 297, i z 26 stycznia 2012 r., sygn. akt III CZ 10/02, Biul. SN rok 2012, nr 4, str. 7). Sąd Okręgowy pełni podziela prezentowane w przywołanych orzeczeniach poglądy Sądu Najwyższego zwracając uwagę, że do kręgu okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek z art. 102 należą zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i będące „na zewnątrz” procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

W przedmiotowej sprawie słusznie Sąd Rejonowy nie zastosował art. 102 k.p.c. i obciążył powoda kosztami procesu. Prawidłowo Sąd I instancji przyjął, iż w niniejszej sprawie nie zachodzi przypadek uzasadniający nieobciążanie powoda kosztami procesu. Przede wszystkim powód nie wykazał, a nawet nie powoływał się na okoliczności będące „na zewnątrz” procesu, zwłaszcza dotyczące jego stanu majątkowego i sytuacji życiowej. Poza tym powód był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika i jeszcze przed wniesieniem powództwa dysponował informacją, iż (...) S.A. nie jest ubezpieczycielem sprawcy szkody.

Nie można zgodzić się z twierdzeniem powoda, iż pierwotny pozwany (...) S.A. nie wykonywał obowiązków informacyjnych wynikających z przepisu art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim (...), (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 2060 ze zm.). Zgodnie z treścią tego artykułu, jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, zakład ubezpieczeń informuje o tym na piśmie osobę występującą z roszczeniem w terminie, o którym mowa w ust. 1 albo 2, wskazując na okoliczności oraz podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania, jak również na przyczyny, dla których odmówił wiarygodności okolicznościom dowodowym podniesionym przez osobę zgłaszającą roszczenie. Pismo zakładu ubezpieczeń powinno zawierać pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.

W przedmiotowej sprawie, jak wynika z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, a w szczególności w aktach szkody, w pierwszym piśmie skierowanym do poszkodowanej z dnia 13 lipca 2015 roku (k.110 akt) (...) poinformował, iż szkodę tą likwiduje w ramach usługi bezpośredniej likwidacji szkód. Wyjaśnił przy tym co to oznacza, wskazując, iż „jeśli ubezpieczony w innej firmie uszkodził Państwa pojazd, to dzięki tej usłudze my zajmiemy się likwidacją szkody. Nie będą Państwo musieli kontaktować się z obcym ubezpieczycielem”. Poza tym we wszystkich pismach kierowanych do poszkodowanej, a następnie do powoda jako nabywcy wierzytelności z tytułu szkody podawano jako nazwę ubezpieczenia: „umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zawartą w innym niż (...) S.A. krajowym zakładzie ubezpieczeń”. Ponadto z pisma Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (k.111akt) z dnia 13 lipca 2015 roku oraz zaświadczenia o zdarzeniu drogowym (k.85 akt), które to dokumenty znajdowały się w aktach szkody, jednoznacznie wynika, iż sprawca jest ubezpieczony w E. (...). W tych dwóch ostatnich dokumentach został również podany numer polisy.

Wobec powyższego trudno zgodzić się z zarzutami powoda, iż w niniejszej sprawie zachodzi szczególny przypadek uzasadniający nieobciążanie powoda kosztami procesu należnymi pierwotnemu pozwanemu. Jak już powyżej wskazano regulacja zawarta w art. 102 k.p.c. stanowi wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu, a zatem nie podlega wykładni rozszerzającej. Tym samym nie można uznać, iż powód, który jest przedsiębiorcą reprezentowanym przez fachowego pełnomocnika, nabywającym wierzytelności z tytułu szkód komunikacyjnych nie odpowiada za nieprawidłowe określenie strony pozwanej. Tym bardziej, że jak wynika z akt sprawy poszkodowana była informowana i wiedziała, iż (...) S.A. likwiduje szkodę w ramach tzw. usługi bezpośredniej likwidacji szkód. To bowiem poszkodowana zgłosiła szkodę w ramach usługi bezpośredniej likwidacji szkód. Skoro powód wstąpił we

wszelkie prawa i obowiązki poszkodowanej jako nabywca wierzytelności, to powinien dołożyć należytej staranności i pozwać odpowiedni podmiot - zakład ubezpieczeń.

Należy ponadto zaznaczyć, iż wbrew stanowisku powoda, przedmiotowa sprawa nie jest analogiczna jak sprawa, która toczyła się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu o sygn. akt I ACz 1278/14. Jak wskazano powyżej, z dokumentów zgromadzonych w niniejszej sprawie wynika jednoznacznie, iż poszkodowana, a następnie powód jako nabywca wierzytelności był informowany o tym, że pierwotny pozwany – (...) S.A. likwiduje szkodę w ramach usługi bezpośredniej likwidacji szkód i umowa ubezpieczenia OC została zawarta w innym zakładzie ubezpieczeń niż w (...). W okolicznościach sprawy nie było uzasadnionych powodów do przekonania, iż pierwotny pozwany jest biernie legitymowany w niniejszym procesie.

Mając na uwadze powyższe należało dojść do wniosku, iż Sąd Rejonowy zasadnie nie uwzględnił żądania powoda o zastosowanie art. 102 k.p.c. i zażalenie oddalić na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

Orzekając o kosztach postępowania zażaleniowego w pkt 2 postanowienia, Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego koszty postępowania zażaleniowego w oparciu o przepis art. 98 kpc i przy uwzględnieniu § 2 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Artur Fornal Marek Tauer Sylwia Roszak